

۱۴۵۱۱۵۴

۹۵-۱۵-۱۷

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

در سپتامبر ۲۰۱۳ توسط دفتر بین‌المللی
تعلیم و تربیت یونسکو منتشر شد.
گروه مؤلفان یونسکو

فرهنگ واژگان برنامه درسی

دکتر پروین احمدی

دانشیار دانشگاه الزهرا (س)

لیلا خزایی

دانشجوی دکتری برنامه درسی دانشگاه تهران

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سرشناسه	فرهنگ و ازگان برنامه درسی/تألیف گروه مولفان یونسکو، ترجمه پروین احمدی، لیلا خزایی.
مشخصات نشر	تهران، گهواره کتابیران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۴۰۴ ص. ۱۴×۵/۵ م.
شابک	978-600-94040-8-7
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	برنامه ریزی درسی-- وازنامه ها-- انگلیسی
موضوع	Curriculum planning-- Dictionaries-- English
موضوع	زبان انگلیسی-- وازنامه ها-- فارسی
موضوع	English language-- Dictionaries-- Persian
موضوع	برنامه ریزی درسی-- راهنمای آموزشی
موضوع	Lesson planning-- Study and teaching
شنا افزوده	احمدی، پروین، ۱۳۴۵ - مترجم
سازمان افزوده	خزایی، لیلا، ۱۳۶۳ -
شناسه روده	یونسکو، دفتر تعلیم و تربیت
شناسه افزود	Unesco . International Bureau of Education
رده بندی کنگر	LB2A.6/15/43.395
رده بندی دیویی	۳۷۵/
شماره کتابشناسی ملی	۴۴۰۵۹۲

فهرست نگاران برنامه درسی

تألیف	گروه مؤلفان یونسکو
ترجمه	دکتر پروین احمدی، لیلا خزایی
ناشر	گهواره کتابیران
قطع	رقعی
نوبت چاپ	اول
تاریخ چاپ	۱۳۹۶
تیراژ	۱۰۰۰
صفحات	۱۰۴
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۴۰۴۰-۸-۷
دفتر انتشارات	تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی نژاد غربی، پلاک ۲۱۵-م ۱۰۰-۱۰۰ روم
تلفن	۶۶۵۶۸۰۹۶-۸

۱۰۰۰ تومان

مرکز پخش کتابیران: تهران، خیابان لبافی نژاد، بین اردیبهشت و فروردین، پلاک ۲۳۸

تلفن: ۶۶۴۱۴۲۷۴ - ۶۶۴۱۲۵۱۵ - ۶۶۴۱۱۱۷۳ - ۶۶۴۹۴۴۰۹

WWW.Ketabiran.ir

فروش اینترنتی

مقدمه مترجمان

کتاب حاضر برگردان فارسی اثری است به زبان انگلیسی با عنوان "Glossary of Curriculum Terminology" از انتشارات دفتر تعلیم و تربیت یونسکو که حاصل تلاش جمعی از صاحب‌نظران و کارشناسان تعلیم و تربیت به ویژه در رشته برنامه درسی در سرتاسر دنیا است. آنچه این اثر را از سایر کتب مشابه منتشر شده متمایز می‌کند جامع و مانع بودن آن می‌باشد، به‌طوری که در نسخه جدید آن، بی‌شمار اصطلاحات کمتر مرتبط با رشته برنامه درسی حذف شده و محتوا بیشتر با تأکید بر حوزه و تخصص رشته برنامه درسی باشد. از نظر کاربرد علمی و آموزشی، کتاب حاضر می‌تواند به عنوان کتاب کمبریج برای دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترای علوم تربیتی به‌ویژه، گرایش برنامه درسی، همچنین به عنوان یک مرجع توسط افراد درگیر در تهیه برنامه درسی مورد بهره‌برداری قرار گیرد. امید است این ترجمه بتواند مورد استفاده علاقمندان، به‌ویژه دانشجویان رشته برنامه درسی قرار گیرد. در این اثر، سعی شده است تا ضمن رعایت امانت محتوای کتاب تا جایی که مقدور بوده است به فارسی روان و دور از ابهام ترجمه شود. همچنین، در انتخاب معادل‌های فارسی اصطلاحات تلاش شده است تا از واژه‌هایی که مرسوم و متخصصان برنامه درسی ایران ابداع کرده‌اند حداکثر استفاده به عمل آید.

از مدیریت محترم و همکاران ارجمند نشر نی که به انتشار این اثر همت گماشتند کمال قدردانی و سپاس را داریم. اگرچه تلاش شده است که در ترجمه این کتاب از واژگان معمول و مرسوم استفاده شود، با این وجود، این اثر خالی از اشکال نمی‌باشد. نایب‌الین، از استادان، صاحب‌نظران و متخصصان بزرگوار تقاضا می‌شود نظرات اصلاحی و پیشنهادها را به‌صورت مستقیم یا برای بهتر شدن چاپ‌های بعدی این کتاب از طریق آدرس الکترونیکی زیر اعلام نمایند.

pahmadl@alzahed.ac.ir

با سپاس فراوان

پروین احمدی و لیلا خرابی

مقدمه

در بسیاری از کشورهای جهان، برنامه درسی، به عنوان شالوده اصلاحات آموزشی جامع، با هدف دستیابی به کیفیت نتایج یادگیری مطرح است. امروزه، فرایند برنامه ریزی درسی بحث‌های کلی و مشاوره با طیف وسیعی از شرکا و ذی‌نفعان برنامه درسی را دربرمی‌گیرد. برنامه درسی، یک موضوع قابل بحث جذاب برای سیاست‌گذاران و کارشناسان، متخصصان و جامعه در سطح وسیع است. برنامه درسی، برنامه درسی مدت طولانی نیست که توسط متخصصان این رشته که آگاه از تمام پیچیدگی‌های آن می‌باشند مورد استفاده قرار می‌گیرد. پیچیدگی‌هایی که باعث سردرگمی و سوء تفاهم می‌شود.

بسیاری از واژه‌های مربوط به برنامه درسی، حتی اگر به مفاهیم مختلف اشاره کنند، به طور مکرر به جای یکدیگر استفاده می‌شوند. بسته به زمینه، یک واژه مشابه ممکن است توسط ذی‌نفعان مختلف به صورتهای و ناگهانی فهمیده شود. به عنوان مثال، می‌توان تنوع تعاریف برای واژه برنامه درسی را بیان کرد. کلمه‌ای که حتی در بسیاری از زبان‌های ملی وجود ندارد.

هدف اصلی دفتر بین‌المللی نظام تربیت یونسکو¹ (UNESCO IBE) از فرهنگ واژگان برنامه درسی ایجاد تعاریف استاندارد حاصل معمول نیست. در عوض، قصد دارد به عنوان یک ابزار کار مرجع باشد که می‌تواند در طیف وسیعی از زمینه‌ها استفاده شود و به برانگیختن اندیشه در میان همه افراد درگیر در تهیه برنامه درسی کمک کند.

با فرض ارتباط قوی میان مفاهیم و عمل، همین فرهنگ‌های می‌تواند به اندیشه‌های مولد درون نظام‌های آموزشی ملی کمک کند. همچنین نسلی از برنامه درسی در موقعیت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای ارتقا پیشرفت‌های معنادار مهم است.

اولین پیش‌نویس این فرهنگ‌نامه توسط آقای ماسیمو آمادیو²، متخصص ارشد برنامه و خانم روث کریمر³ سندونیس، با مساعدت آقای هانسپیتر جیسر⁴، دستیار شخص برنامه و آقای کنستانتین دولامیس⁵ (یونان و قبرس)، کارورز دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت یونسکو، براساس الف) یک فرهنگ‌نامه قبلی برای چندین پروژه برنامه درسی دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت توسط خانم داکامارا جئورگسکو⁶ متخصص برنامه و آقای فیلیپ استیک⁷ (استرالیا)، مشاور دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت تهیه شد. ب) اصطلاحات تخصصی از طیف وسیعی از منابع معتبر انتخاب شده است (نگاه کنید به کتابشناسی). پیش‌نویس فرهنگ‌نامه پس از آن با چندین متخصص برنامه درسی به

1. International Bureau of Education (UNESCO-IBE)

2. Massimo Amadio

3. Ruth Creamer

4. Hanspeter Geisseler

5. Konstantin Doulamis

6. Dakmara Georgescu

7. Philip Stabback

اشتراک گذاشته شد. از صاحب‌نظران در زمینه سازماندهی اطلاعات برای آرایه بازخورد نظرات، دعوت به عمل آمد. نظرات و پیشنهاداتی از افراد زیر دریافت شد:

خانم ایمک بهر^۱، دستیار ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، مؤسسه یادگیری مادام‌العمر یونسکو (هامبورگ)؛

خانم روزت دیفایز^۲ (کانادا)، پژوهشگر، دانشگاه کبک در مونترال (کرسی برنامه‌ریزی درسی یونسکو)؛

خانم مرو ایوکتی^۳، متخصص کتابداری و اطلاعات، مقر یونسکو (پاریس)؛

خانم لانی فلیورین^۴ (USA)، رئیس آموزش و پرورش، دانشگاه ادینبورگ؛

خانم کریستین فورلین^۵ (هنگ کنگ، چین)، استادیار مؤسسه آموزش هنگ‌کنگ؛

خانم آنجلا آر. کاتابارو^۶ (جمهوری متحده تانزانیا) متخصص برنامه درسی، مؤسسه آموزش و پرورش تانزانیا؛

آقای دیوید نیانگری^۷ (کنیا)، استی ارشد مدیر مؤسسه برنامه‌ریزی درسی کنیا؛

خانم ایرین سایفایدو^۸ (یوان)، کارشناس آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای، مرکز توسعه آموزش حرفه‌ای اروپا^۹ (CEDEFOP)؛

خانم لیندا کوامینا ایچینا^{۱۰} (نیجریه)، سرپرست/کتابدار ارشد، بنگاه اطلاعات تحقیقات آموزشی کارائیب^{۱۱} (CERIS)، دانشکده علوم تربیتی دانشگاه غرب هند؛

خانم لری رابینوویچ^{۱۲} (کانادا)، پژوهشگر، استادیار کبک در مونترال (کرسی برنامه‌ریزی درسی یونسکو)؛

و آقای فیلیپ استبک^{۱۳} (استرالیا)، متخصص برنامه درسی، سابق وزارت آموزش و پرورش نیوساوت ولز (استرالیا).

نسخه به روز شده فرهنگ‌نامه پس از کمک‌های دریافتی آماده شده و سپس ویس دوم آنلاین در دسترس قرار گرفت به‌طوری‌که از دیگر متخصصان درسی و سازمان‌ها برای ارائه بازخورد و مشاوره دعوت به عمل آمد. نظرات و پیشنهادات اضافی توسط افراد زیر ارائه شد:

-
1. Imke Behr	2. Rosette Defise	3. Meron Ewketu	4. Lani Florian
5. Christine Forlin	6. Angela R. Katabaro	7. David Njeng'ere	8. Irene Psifidou
9. European Centre for the Development of Vocational Training			
10. Lynda Quamina-Aiyejina			
11. Caribbean Educational Research Information Service			
12. Lori Rabinovitch		13. Philip Stabback	

آقای ژان برکونس^۱ (هلند)، متخصص برنامه‌ریزی درسی، از مؤسسه برنامه‌ریزی درسی هلند (SLO)؛ آقای گوانگ چول چانگ^۲، متخصص ارشد برنامه و رئیس واحد سیاست‌گذاری و اصلاحات تعلیم و تربیت یونسکو دفتر تعلیم و تربیت منطقه‌ای آسیا-اقیانوسیه (بانکوک)؛

خانم پائولین چیا^۳ (سنگاپور)، متخصص سیاست‌گذاری برنامه درسی، دفتر سیاست‌گذاری برنامه درسی، وزارت آموزش و پرورش، سنگاپور؛

خانم مارلین کروز زگاررا^۴، متخصص برنامه، واحد سیاست‌گذاری و اصلاحات تعلیم و تربیت یونسکو مرکز تعلیم و تربیت منطقه آسیا و اقیانوسیه (بانکوک)

خانم فومی جین شیمای^۵ مدیر برنامه درسی و معاون مرکز تحقیقات برنامه درسی، مؤسسه ملی تحقیقات سیاست‌های آموزشی، ژاپن؛

خانم دوا گولوی مالزی^۶، دستیار ارشد مدیر بخش برنامه‌ریزی آموزشی و پژوهش وزارت آموزش و پرورش مالزی

خانم کارولین کارنی (بریتانیا)، تئیس گر آموزش و پرورش و مدیر پروژه شبکه سیاست‌گذاری اروپایی در صلاحیت‌های کلیدی در آموزش، شبکه مدارس اروپایی.

آقای کری جان کندی^۷ (استرالیا)، استاد تحقیقات مطالعات برنامه درسی و مدیر مرکز دولتی و شهروندی، مؤسسه تعلیم و تربیت استرالیا

مؤسسه برنامه درسی و ارزیابی - ICE، جمع‌آوری کرده (پژوهشگران مختلف)؛

خانم کارن لام^۸ (سنگاپور)، کارمند ارشد دفتر سیاست‌گذاری برنامه درسی وزارت آموزش و پرورش، سنگاپور؛ آقای فیل لمبرت^۹ PSM (استرالیا)، مدیر کل برنامه درسی و سند ارزیابی و گزارش از برنامه درسی

استرالیا

آقای دیوید لیت^{۱۰} (بریتانیا)، استاد نوآوری برنامه درسی، دانشگاه یوکلند

آقای جورج لی^{۱۱} (سنگاپور)، کارورز واحد اصلاحات و سیاست‌گذاری تعلیم و تربیت و واحد اصلاحات، یونسکو دفتر منطقه‌ای آسیا اقیانوسیه تعلیم و تربیت (بانکوک)؛

آقای رابرت مونگاند^{۱۲} (نامیبیا)، کارمند ارشد آموزش و پرورش، برنامه درسی و مدیریت برنامه درسی، مؤسسه ملی توسعه آموزشی، نامیبیا؛

خانم یوگنیاتان^{۱۳} (سنگاپور)، معاون مدیر دفتر سیاست‌گذاری برنامه درسی، سیاست برنامه درسی دفتر، وزارت آموزش و پرورش، سنگاپور؛

1. Jan Berkvens
4. Marlene Cruz Zagarra
7. Caroline Kearney
10. Phil Lambert
13. Robert Munganda

2. Gwang-Chol Chang
5. Fumi Ginshima
8. Kerry John Kennedy
11. David Leat
14. Eugenia Tan

3. Pauline Chia
6. Dewani Goloi
9. Karen Lam
12. George Lee

خانم تان پوچین^۱ (سنگاپور) معاون مدیر دفتر سیاست‌گذاری برنامه درسی دفتر وزارت آموزش و پرورش، سنگاپور؛ خانم رامیا ویوکاناندان رودریگوز^۲، متخصص برنامه‌ریزی، واحد سیاست‌گذاری و اصلاحات تعلیم و تربیت یونسکو دفتر تعلیم و تربیت منطقه آسیا و اقیانوسیه (بانکوک) خانم استالیو^۳، کارمند برنامه‌ریزی، واحد سیاست‌گذاری و اصلاحات تعلیم و تربیت یونسکو دفتر تعلیم و تربیت منطقه آسیا و اقیانوسیه (بانکوک)

دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت (IBE) عمیقاً به همه همکاران که در بالا فهرست شده‌اند بخاطر پیشنهادات ارزشمندشان مدیون است.

سراسر بازخورد به سند مورد مشورت، نسخه جدیدی از فرهنگ‌نامه آماده شده است. سندی که مجدداً توسط یک تیم تحریریه کوچکی بازبینی شده: آقای ماسیو امادیو و خانم روث، دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت یونسکو. خانم داکامارا جنورگسکو، متخصص برنامه‌ریزی، دفتر تعلیم و تربیت منطقه یونسکو و برای آموزش و پرورش در کشورهای عربی (بیروت)؛ آقای ژان برکونس و آقای الکساندرو کریسان^۴ (اسپانیا)، مشاور آموزش و پرورش، بانک جهانی و برنامه‌ریز مشارکت دولت برای آموزش و پرورش؛ آقای ناپ استیک.

این فرهنگ‌نامه برای برنامه‌ریزان درسی و ذینفعان آموزشی که اغلب درک مشترکی از اصطلاحات و واژه‌هایی که دارای معانی متفاوت در تهیه و تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی هستند بسیار سودمند است.

و بنابراین دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت امیدوار است که نتیجه نهایی این روند شامل مشارکت بسیاری از همکاران در سراسر جهان با حمایت متخصصان برنامه درسی، شاغلین و پرورشکاران برای وظیفه چالش برانگیز افزایش کیفیت یادگیری و نتایج یادگاری باشد.

فرهنگ‌نامه حاضر به‌عنوان ابزار مرجع فقط با فرد الکترونیک برای دسترسی آنلاین تهیه شده است و به تجدید نظر براساس بازخورد متخصصان برنامه درسی اشخاص علاقه‌مند از جمله پرورشکاران و سایر کاربران ادامه خواهد داد که صمیمانه دعوت می‌شود نظرات خود را به دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت ارسال کنند.

ژنو، سوئیس، سپتامبر ۲۰۱۲